

Solel på obrukad jordbruksmark en möjlig lösning på intressekonflikt

I Skåne finns stora arealer jordbruksmark som inte längre brukas och som långsamt växer igen, och potential finns för solelproduktion på denna mark. Detta framgår av mitt examensarbete, som också undersöker skånska markägares inställning till solcellsanläggningar på jordbruksmark.

Intresset för etablering av solcellsanläggningar på Skånes jordbruksmark har ökat kraftigt under de senaste åren till följd av ett ökande intresse för förnybar energi. Det finns en stor efterfrågan hos entreprenörer som vill arrendera mark för stora markförlagda solcellsanläggningar. Skåne står samtidigt för en stor del av Sveriges livsmedelsproduktion, och det innebär en konflikt mellan två viktiga samhällsintressen; mat-och energiproduktion, som har blivit alltmer uppenbar.

I mitt examensarbete undersöker jag om denna intressekonflikt skulle kunna undvikas genom att jordbruksmark som inte längre används för livsmedelsproduktion utnyttjas för markförlagda solcellsanläggningar. Hur stora arealer jordbruksmark har tagits ur bruk under de senaste åren? Finns potential för solelproduktion på dessa marker? Vid etablering av solcellsanläggningar på jordbruksmark spelar ägarna till marken en viktig roll, och därför är det också intressant att undersöka deras tankar och inställning i frågan. Jag har därför också genomfört en intervjustudie som fokuserar på detta.

Mitt arbete visar att runt 50 000 hektar jordbruksmark (motsvarande 25 000 fotbollsplaner) har tagits ur bruk i Skåne mellan åren 2006 och 2020. De flesta av dessa markområden är för små och flikiga till sin form för att kunna användas till större solcellsanläggningar, men det visade sig finnas en del markområden (6000 hektar) som faktiskt uppfyller solcellsföretagens krav på minsta arealstorlek. För att ett markområde ska kunna användas för solelproduktion måste det dock uppfylla fler krav som solcells företag har på bland annat hög solinstrålning, möjlighet att påla i marken och låg förekomst av natur- och kulturvärden. Jag har undersökt markerna utifrån dessa kriterier, och kan konstatera att potentialen för solelproduktion på identifierad jordbruksmark sammantaget kan beskrivas som måttlig till god. Förutsättningarna när det kommer till möjlighet att ansluta anläggningarna till elnät måste dock undersökas vidare, eftersom detta är något som påverkar solcellsentreprenörernas intresse för marken i stor utsträckning.

Det är många faktorer som påverkar intresse och möjligheter att ställa om sin mark till produktion av solel, enligt intervjustudien. Den ekonomiska aspekten verkar dock inte vara av så stor vikt som man skulle kunna tro. Viktigare var förutsättningar på gården (driftsinriktning och arealtillgång), historisk anknytning till marken och yrkesidentitet. Principer kring jordbruksmarkens användning påverkar markägarna mycket i frågan, och många av de intervjuade markägarna anser att solelproduktion endast är aktuellt på lågproduktiv och svårbrukad jordbruksmark. Detta gör det extra intressant att studera jordbruksmarken som jag identifierat i min kartläggning närmare!